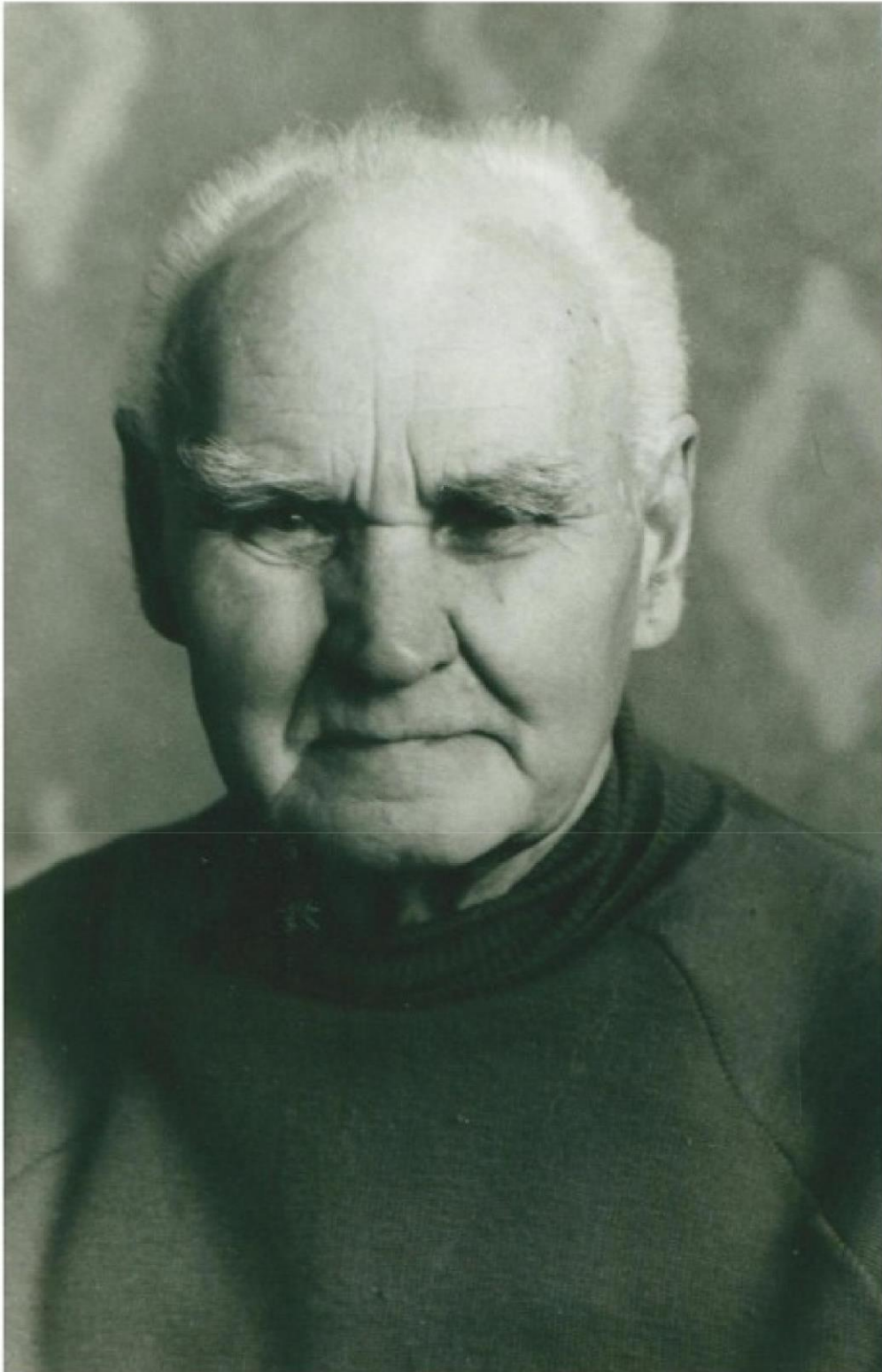

KELMĖS CENTRINĖ BIBLIOTEKA

**JO RANKOSE
PRABYLA
LAUKŲ
GRANITAS**

1988
KELMĖ

Liaudies meistras Juozas Liaudanskas

Gediminas Griškevičius
POPIETĖ SU J. LIAUDANSKU

I. ĖJIMAS Į LAPKRITĮ

„... o tamsta, ką man pasakei?
Atsiprašau, ką parašei man, tamsta?
Ruduo? Ne, vasaros gėlė
Dar čiulba, gieda, broli,
kaip karštas paukščio kraujas
Mene ir akmeny.
Tarytumei vaikučiui
Juoktūsi lėlė,
kurių karai nebeatims
ir neužgoš kapų vijokliai.
Rudens suvystyta žolė,
Žiogai išliks akmenyje
Ir vasara –
Jų grojama dievybė“.

II. PAKLAUSYK, ANT KALNO

Paklausyk, ant kalno --
Akmeninės upės.
Akmeninės upės
Liūdesio širdim.

Kad ruduo ateina
Tu, žmogau, nemirsi!
Tu, žmogau, nemirsi
Ir nemirs akmuo. --

Kaip nemiršta žodis,
Nenutyla paukštis:
Ar brangioj žemelėj
Liūdesys dainuos?!

Anūkėlio balsas
Rytmetį pažadins
Ir paukščiu per langą
Pažiūrės akmuo.

Be jo jau neįsivaizduotume mūsų Kelmės. Kada akių gelmėje amžinai liko pirmoji pažintis su Juozu Liaudansku – gal išvydus prie universalinės parduotuvės „Skalbėja“, o gal apsilankius kapinėse, kur pasak vienos maskviškės menotyrininkės jau išžiūri ištisą „Liaudanskiškų skulptūrų galeriją“. Iš Kelmiškių ir jų svečių atminties nedyla paminklinis akmuo tarybiniam kariams išvaduotojams prie Kelmės pirmosios vidurinės mokyklos, paminklas buržuazinių nacionalistų nukankintai komjaunuolei J. Šveikauskaitei, pakeliui į žaliuosius Tytuvėnus, o ypač akmens skulptūros prie dabartinių Kelmės rajoninių kultūros namų. Apie tuos darbus daug kalbėta ir kalbama, už juos autoriui paskirta 1978 metų LTSR Kultūros ministerijos antroji premija.

Ne tik išvydus obels žiedo baltumo skulptorius galvą tari „Šviesus žmogus Liaudanskas“. Kis šviesus savo tauria siela, gyvenimo supratimu, taktu, pagarba pašnekovui. Jo širdyje gyvena daugelis knygų, kurias atsiverčia po nelengvo darbo dirbtuvėje, herojai ir kitokie liaudies meistro neįsivaizduoji. Būtent liaudies meistro perimančio dvasines liaudies kultūros vertybes ir jau sava išraiška gražinančio jas liaudžiai. Tik tarybinė santvarka atvėrė kelius meistro kūrybinei fantazijai, suteikė galimybes lyg žiedui pavasarį atsiskleisti gamtos dovanotam talentui. Teprašneka autobiografija.

„Esu gimęs 1904 metais Jukniškės kaime iš visiškai beturčių tėvų, svetimame, jų išnuomotame name. Netrukus kilo rusų-japonų karas. Mano tėvas, kadrinis rusų armijos seržantas, jau pirmomis valandomis buvo pašauktas į karą, bet jis slapčia išbėgo į Ameriką. Tačiau tenai laimės nerado, koją susižeidęs, greitai grįžo namo. Pagaliau susitaupėm iš prisiaugintų ir parduotų gyvuliukų, pasiskolinom nuo gerų žmonių šiek tiek pinigų ir nusipirkom iš trijų rekrutininkų šešias dešimtines nedirbamos, krūmingos žemės. Bet ramiai gyventi ant jų šešių dešimtinių negalėjome, prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas. Mano tėvas vėlei buvo į jį pašauktas. Šį kartą niekur nebėgo, pirmuose mūsųose pakliuvo į vokiečių nelaisvę, kur išbuvo keturis metus. Sugrįžusiam ir išvargusiam tėvui reikėjo jau man padėti dirbti ir todėl negalėjau lankyti, kaip visi vaikai lanko mokyklą, o mokytis turėjau labai didelį norą, knygas skaityti labai mėgau, bet gauti jų nebuvo iš kur, nes nebuvo kaip dabar visokių bibliotekų, kai gali knygas neštis glėbiais ir skaityti. Motinos brolio sūnus buvo baigęs Kelmės dviklasę rusų mokyklą, ir vieną žiemą kelis mėnesius pamokė mane skaityti, rašyti, šiek tiek aritmetikos – tai ir buvo visas mano mokslas.

Nuo pat mažų dienų mėgau meną. Kai motina eidavo bažnyčion, prašydavau, kad ir mane tenai vestųsi, o nuėjęs žiūrėdavau į pieštus ir kulptūrinius šventuosius. Parėjęs namo, ganydamas karves, patsai juos dirbdavau iš medžio ar iš molio.

Suaugęs į vyrus atsikėliau iš kaimo gyventi į Kelmės miestą. Pradėjau dirbti akmeninius paminklus. Turėdamas didelį potraukį menui, radęs kapuose kokio skulptoriaus sukurtą skulptūrą, atidžiai apžiūrėdavau ją iš visų pusių ir tuoj pat kurdavau. Ne iš karto pasisekdavo ją „atidirbti“, reikėdavo kelis kartus pakartoti, kolei tinkamas išeidavo. Vėliau jau pats sukūriau „Knygnešį“, „Rekrutininką“ ir kitas – jos buvo parodose Lietuvoje ir už jos ribų.

Ruošiantis minėti išvadavimo Kelmės iš fašistinių grobikų 35–metį, panorau sukurti kokią atmintį tarybiniais kariams, Kražantės tilto išsaugotojams, taip pat augantį Kelmės parką akmeniniais ženklais papuošti. Reikėtų paminklo ir rašytojui B. Laucevičiui – Vargšui, Tadiui Blindai, prašė paminklo šaukėniškiai, norėčiau ir Mosėdyje padirbėti“.

Atodrėkis. Krito šaltis. Kieme ant rogučių krykštauja anūkėliai. O liaudies meistras J. Liaudanskas praveria dirbtuvėles, prisiglaudusias naujo, daugiaaukščio namo šešėlyje. Greit sutukseno kaltai. Te nenutyla jie dar ilgus metus.

Ilga laiką tuščia aikštelė prie universalinės parduotuvės patraukdavo mano dėmesį. Sugalvojau, kad čia reikėtų praeitį sujungti su dabartimi. Taip gimė mano „Skalbėja“.

Šią mergaitę prieš daug metų (jau tikslios datos ir neatsimenu) išvežė į Maskvą parodon. Kaip išvežė, taip ir negrįžo. Dabar net nežinau, kur yra prisiglaudusi. Bet ne tai svarbiausia.

Svarbiausia, mano darbas gali ką nors sudominti, kad jis yra įvertintas. Daug mano darbų negrįžo į namus, – iš parodų dažniausiai parkeliauja vieni apdovanojimai. O tai ir yra laimė.

Ši mano mergaitė atsirėmusi į ažuolą. Jos rankos sudėtos ne maldai, o jaunystėj užsisvajojusi, nutolusi nuo realaus pasaulio. Aš niekada nemėgstu daryti ką nors mirusiems. Mano skulptūros – gyvybės, jaunatviškumo nuotaikos pilnos.

Bent aš taip noriu, kad būtų. Ažuolas simbolizuoja tvirtumą, o ažuolo šaknys – nenutrūkstamą ryšį su žeme, iš kurios ir aš vargingas kaime vaikas išėjau.

Daug tokių senais, dar buržuaziniais laikais prikaliau. Žmonės sako, kad buvau ne brangininkas, o biedniams žmogeliams kaliau už dyką. Ir kaip iš jo gali paimti, jeigu namuose alkanų būrys. Taip ir buvo: vienas – kaimynas, kitas – geras prietelius, aš vis kalu. O nekalti aš ir negalėjau. Kad ir dabar, praėjus daug metų ir pačioje senatvėje, man niežti rankos ir gana, negaliu be darbo.

LEONAS SERASTIJONAS
1856-X-11 d. 16 mirt.

NESULAUKEI PAVASARIO ŽALIO
DEK VEPES TAU ALYVŲ ŽIEBŲ
BET SULAUKEI TU MAUS LĖMELI
MES ČIA MAUSI TIKRŲJŲ NAMŲ

Ši skulptūra stovi Kurtuvėnuose. Seniai pastačiau, jau sunku laiką ir atsiminti, kada tai buvo.

Ši paminklą paskyriau tiems, kurie laukia, kurie ilgisi, kurie nepamiršta. Juk svarbiausia yra gyvas žmogus.

Šis, ir sekančiame puslapyje esantis turėtų būti lyg ir šventasis. Bet man niekaip neišeina tikri šventieji, kaip paveiksluose. Mano skulptūros turi žmonių savybes ir dažniausiai yra panašūs į mano sutiktus žmones.

Ši paminklą skiriu 4 banditų sušaudytiems komjaunuoliams. Čia yra tik pradžia. Esu numatęs jame iškalti visų keturių nužudytųjų portretus. Juk aš juos taip gerai pažinojau. Iš jų – mano pusbrolis Sebastijonas. Tarp jų yra ir mano skulptūroje jau anksčiau įamžinta Šveikauskaitė Jadvyga.

Šitokios skulptūros buvo mano pragyvenimo šaltinis. Kam anksčiau rūpėjo pasaulietinės skulptūros? O šitokias net labai pirkdavo didikai. Iš to ir gyvenau, kaip ir mano tėvukas, išmokęs manęs to amato.

MILIAUSKU SEIMA
MARYTE STASYS
DUKTE ELZBIETA
LAURINAVICIENE
1904 - 1977

LITHUANIAN CATHOLIC CHURCH

Kelmės išvadavimo jubiliejui, pačiame miesto centre, ties pirma vidurine mokykla pastačiau paminklinį akmenį. Tegul jis primena visiems apie tuos baisius laikus, kai žiaurūs, oi, žiaurūs mūšiai vyko forsuoiant Dubysą, Kražantę, kai daug jaunu galvelių buvo padėta už tai, kad šiandien mes galėtume gerai ir sočiai gyventi.

Mano namas buvo vienas iš pirmųjų, pro kurį pravažiavo taip laukiami tarybiniai tankai. O paskui išgirdau, kad keturi tankistai mirtinai grūmėsi už Kražantės tilto išsaugojimą. Susiradau akmenis, nusigabenau už Kražantės, ir ten, kur buvo tankistų gynybinės pozicijos, pradėjau kalti. Tada susidomėjo ir miesto valdžia – palaikė mano sumanymą. Taip gimė skulptūrų ansamblis prie Kražantės tilto pasitinkantis visus atvažiuojančius nuo Tytuvėnų pusės mūsų miestelio svečius.

Šis akmuo buvo Saudininkuose. Išgirdau, kad ten buvo skaldomi akmenys. Nuvažiavau ir iškaliau raišes „Kelmei palikti“. Taip jis liko nesuskaldytas ir iš jo padariau kelmietę, laukiančią grįžtančių iš karo.

Čia dar nieko nematyti. Darbą tik pradėjau, todėl ir pasakyti nėra ko. O be to, ką čia daug kalbėsi, juk pats darbas už save kalba.

Čia turėtų išeiti lokys. Norėčiau tokiais akmenimis išdėti visą kelią į stadioną. Dar esu sumanęs iškalti paminklą Laucevičiui, reikėtų prie Kelmės kraštotyros muziejaus ką nors pastatyti, o be to ir pačiam muziejui ko nors padovanoti. Tik va, dirbtuvėlių neturiu. Kad turėčiau nors pačias mažiausias. Kai namą nuvertė, taip ir likau be darbo. O rankos darbo prašosi. Savo skulptūras žmonėms paliksiu, su savim nenusinešiu. O šie mane primins ir sakys: „Amžinatelsi, Liaudansko daryta“. „Aš gi sau paminklą statausi.

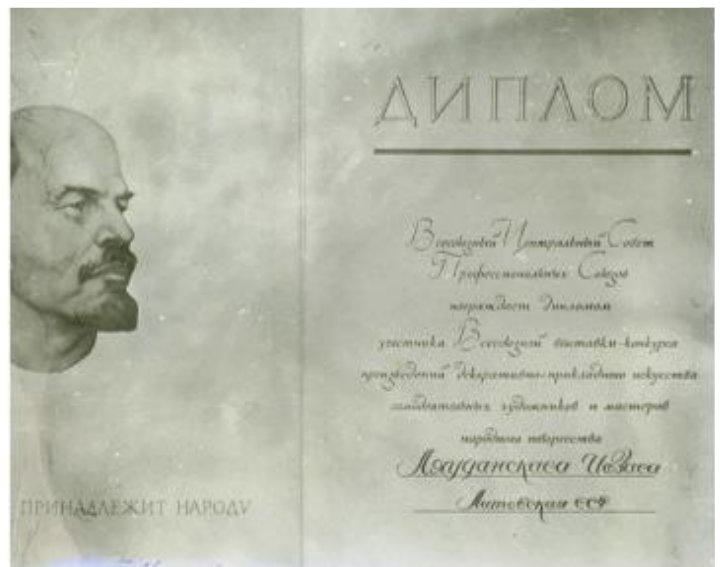
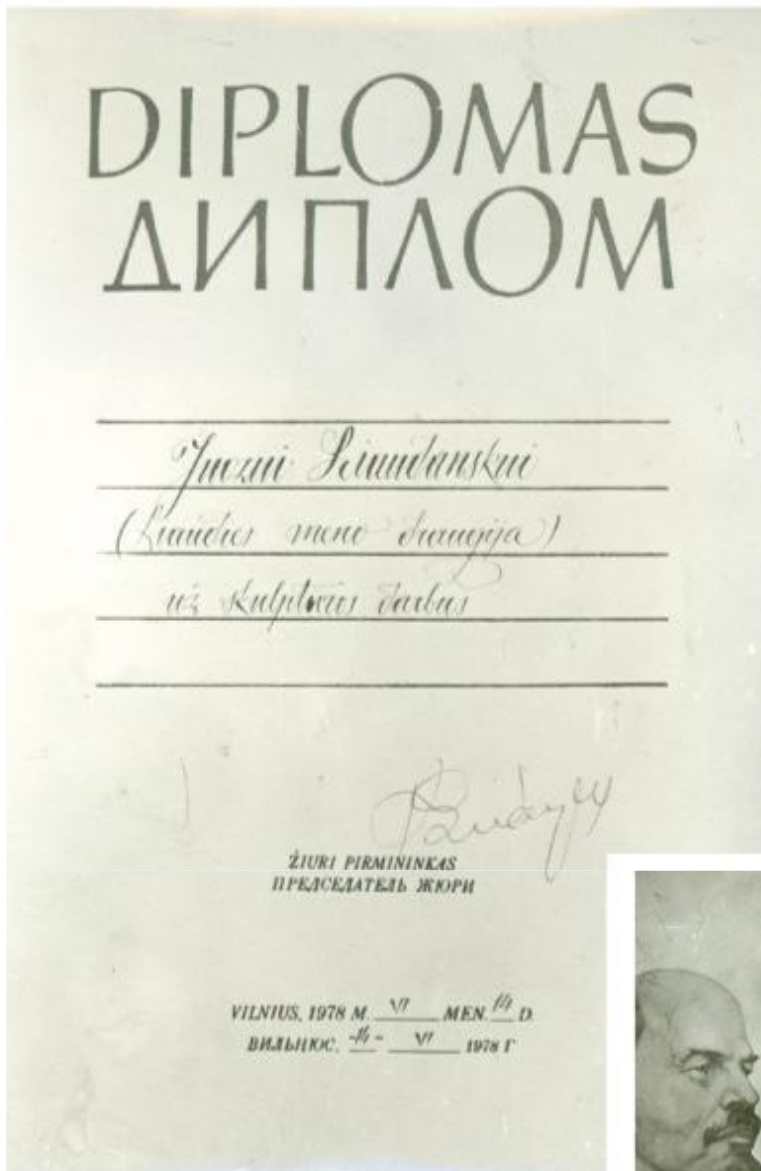

Kelmėje atidarius naujuosius kultūros rūmus, jų vidiniame kiemelyje nutariau įkurdinti nuolat grojančią kaimo kapelą. Juk šiame pastate visą laiką skambės muzika, suksis šokėjų poros. Aš pats visą laiką buvau už tuos, kurie draugauja su meno saviveikla, kurie ilgai nepasensta širdimi.

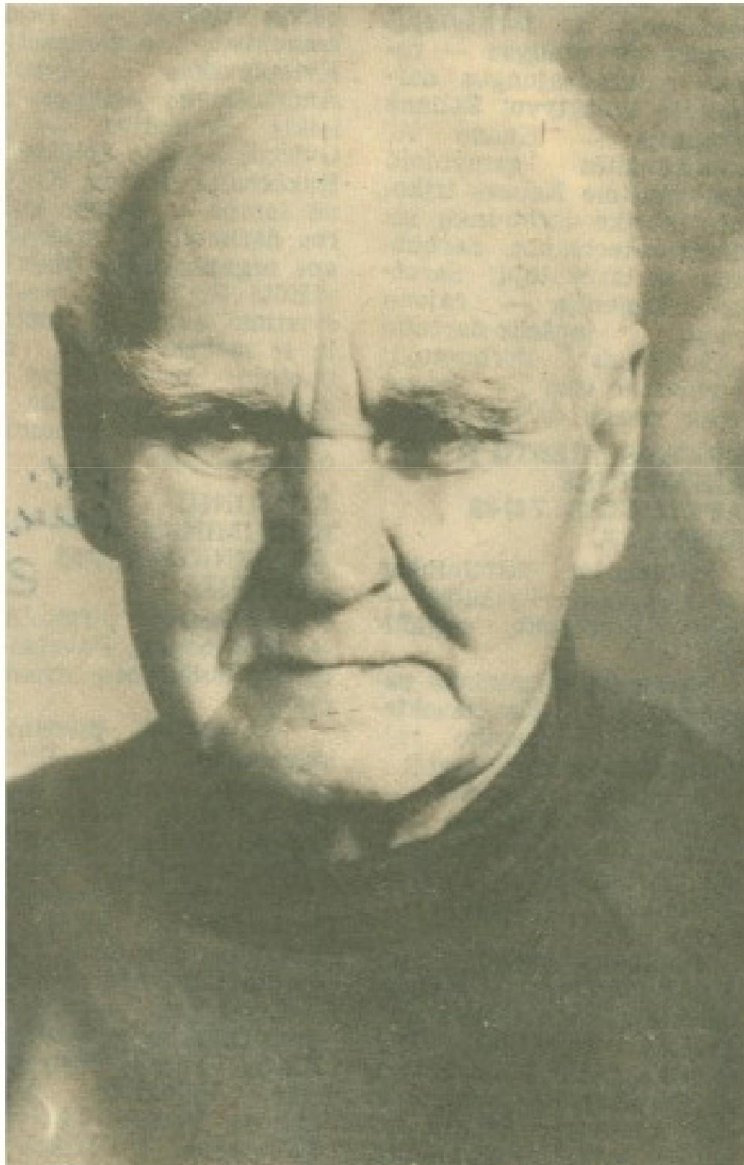
J. Liaudanskas – liaudies meno parodos atidaryme, Kelmės kultūros rūmuose 1980 metais.

1984 metais J. Liaudanskui buvo suteiktas rajono garbės piliečio vardas. Jo darbai apdovanoti daugeliu diplomų ir premijų.

JO RANKOSE PRABYLA LAUKŲ GRANITAS

Rytoj sukanka 80 metų kelmiškiui liaudies skulptoriui Juozui LIAUDANSKIUI

Liaudies skulptorius J. Liaudanskis.
A. BITVINSKO nuotrauka

Rytoj plačiai žinomam, Kelmėje gyvenančiam liaudies skulptoriui Juozui Liaudanskiui sukanka 80 metų. Gimęs 1904 metų sausio 27 dieną Jukniškės kaime netoli Kelmės, bežemių valstiečių šeimoje, jaunystėje iš tėvo išmoko kalti akmenis ir su šiuo amatu nesiskiria jau daugiau kaip 50 metų. 1967—1974 metais J. Liaudanskis dirbo Kelmės buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate, nuo 1966 metų dalyvauja parodose. Jo akmens skulptūros buvo eksponuotos liaudies meno parodose Vilniuje, Maskvoje, Čekoslovakijoje, VDR, Lenkijoje, Vengrijoje, dalį darbų yra įsigijęs LTSR dailės muziejus, o dar daugiau įvairių antkapinių paminklų galima pamatyti tiek Kelmės, tiek kaimyninių rajonų kapinėse. J. Liaudanskis Kelmę bei jos apylinkes yra papuošęs ir monumentaliosiomis dekoratyvinėmis bei memorialinėmis skulptūromis. Kelmėje stovi jo paminkliniai akmenys Tarybinės Armijos kariams išvaduotojams ir keturiems didvyriams — tankistams, skulptūros „Skalbėja“, „Knygnešiai“, „Savi-veiklininkai“, o Kelmės — Tytuvėnų pakelėje — paminklas banditų nužudytaj komjaunuolei J. Svelkauskaitel. Praėjusią vasarą, dalyvaudamas Šiaulių zonos liaudies meistrų kūrybinėje stovykloje, jis nukalė skulptūrėlę poetui Jovarui atminti ir ją papuošė gimtuosius Jovaro Kalniškius Šiaulių rajone. Ir toliau liaudies skulptorius kupinas kūrybinių sumanymų, kurių artimiausias — įamžinti laukų granite beveik prieš 100 metų Kelmėje gimusį proletarinį rašytoją Br. Laucevičių-Vargšą.

J. Liaudanskis apdovanotas jubiliejinu medaliu „Už šaunų darbą“ ir „Darbo veterano“ medaliu, jis — vietinės reikšmės personalinis pensininkas.

Kultūros įvykių pėdsakais

GRANITAS VIRSTA PAMINKLU

Praėjusį šeštadienį arčiau senojo Kelmės malūno gyvenantys ar į Kražantės paplūdimį skubėję kelmiškiai buvo įdomaus regiono liudininkai: neįprastas (pasirodo, iš Mažeikių atkeliavęs japoniškas autokranas), dar pora galingų traktorių Laucevičiaus gatvėje, kaip tik prie Kražantės užtvankos statė didžiulį akmenį su jame iškalto žmogaus bareljefu, ažuolo šakomis, saulutėmis. Mellioratorių išsinuomotas galingas kranas, lyg žaisliuką užkėlęs ant postamento 33 tonas sveriantį akmenį, o po to MSMV teritorijoje dar „pamėtėjęs“ vandentiekio bokštą, tą patį vakarą grįžo į Mažeikius.

...Kai maždaug prieš gerą dešimtmetį žinomam akmenskaldžiui, rajono garbės piliečiui Juozui Liaudanskiui kilo mintis granite įamžinti Kelmėje gimusio rašytojo Br. Laucevičiaus—Vargšo (1884—1916) atminimą, suskubta ieškoti tam tikro akmens. Į Kelmę parvežtas vienas pilkas lauko granitas, meistriui pradėjus kalinėti, perskilo. Tada visų žvilgsnis nukrypo į didžiulį riedulį Vaiguvoje, kurį melioratoriai buvo išvilkę į pakelę. Tuometinio MSMV vyriausiojo inžinieriaus, J. Liaudansko žento A. Jokubaičio rūpesčiu jis buvo partemptas į Kelmę, ir senasis liaudies meistras (jam šiemet sukako 84-eri) su nauja energija ėmėsi darbo. Kelmiškiai nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens matydavo Pakražantę ant akmens užsikorusį, su apsauginiais akiniais, vis lyg genį stuksenantį senuką. Žiemą darbas nutrūkdavo. Atsirado ir piktadarių: vieną pavasarį J. Liaudanskis rado išplėštą įrankių sandėliuką, kitą — kažkieno nudaužtą jau akmeny išryškėjusią rašytojo biusto nosį. Pakeiksnojęs tokius nesusipratėlius ir apsišarvavęs nauja kantrybe, J. Liaudanskis vėl aštrino kaltus,

plušėjo iki vėlumos, o žiemai net pridengdavo iškaltus kontūrus. Bet iki galo pabaigti skulptūros ir įgyvendinti visus sumanymus tiesiog pritrūko sveikatos. J. Liaudanskis tebe gyvena Kelmėje, bet imti į rankas daugiau kaip 50 metų mosuotą kūjį ir kaltus jau nebepajėgia.

Vis dėlto gražiame, didingame akmenyje liko pažįstami rašytojo B. Laucevičiaus—Vargšo veido bruožai, įdomios detalės. MSMV darbų vykdytojo A. Ambraškos vadovaujami vyrai praėjusį šeštadienį su galinga technika pastatė akmenį galu, privirintais masyviais kampainiais jį įtvirtino ant anksčiau išbetuoto pjedestalo. Sudžiūvus betonui, teks paminklą nuvalyti, gal dar kai ką pataisinėti, iškalti užrašus, sutvarkyti aplinką, o, restauravus senąjį malūną, jis, matyt, gražiai įsikomponuos į pakražančių peizažą ir savotiškai sveikins kiekvieną, iš rašytojo vardu pavadintos gatvės sukantį į Draugystės parką, į būsimąjį miesto stadioną ar Kražantės paplūdimį.

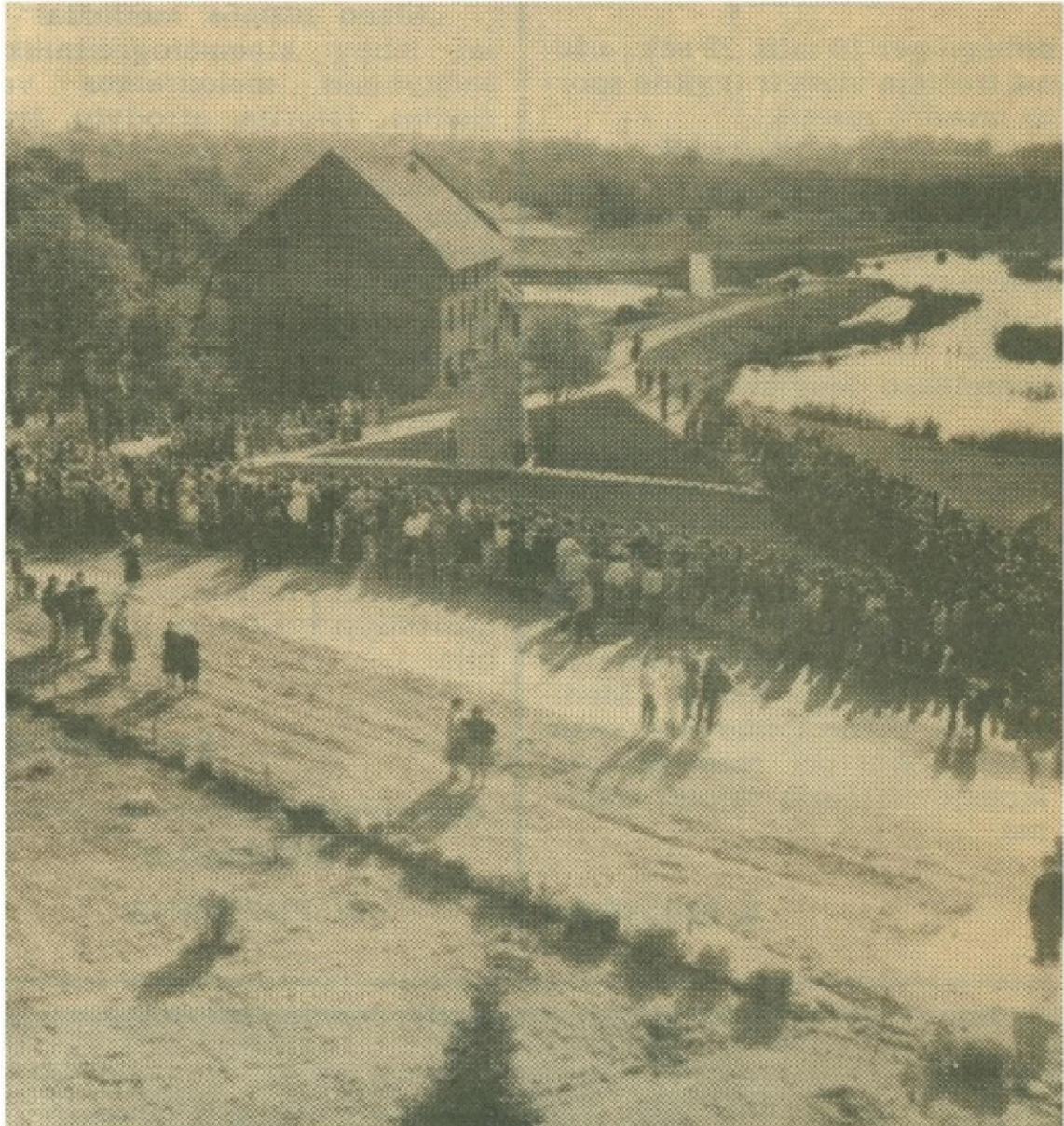
Tai jau penktasis paminklas, kurį J. Liaudanskis padovanojo numylėtai Kelmei.

Br. KLIMAŠAUSKAS

Viršuje – taip kalė senasis meistras, o pačioje į tokius trosus „suvyniotas“
33 tonų akmuo „stojasi ant kojų...“
V. URBONAVIČIAUS (Kelmė) nuotraukos

Komunistinis žodis, 1988, – Birželio 4.

Prie rašytojo B. Laucevičiaus- Vargšo paminklo Kelmėje.
A. BITVINSKO nuotrauka

Komunistinis žodis.–1988.–Spalio 11.

— APLANKYKIME, SUSIPAŽINKIME —

**KELMĖJE,
PRIE
KRAŽANTĖS**

Respublikinės reikšmės architektūros paminklas — restauruoti XIX amžiaus vidurio Kelmės dvaro rūmai. Dabar šiame pastate įsikūrusi Kelmės paukštinių kystės tarybinio ūkio administracija (nuotrauka dešinėje).

Rašytojui Broniui Laucevičiui-Vargšiui Kelmėje, vaizdingame Kražantės slėnyje, pastatytas paminklinis akmuo. Paminklo autorius — liaudies skulptorius Juozas Liaudanskis.

Visus, atvažiuojančius į Kelmę, pasitinka „Lievaidingame Kražantės slėnyje, pastatytas paminklinis akmuo. Paminklo autorius — liaudies skulptorius Juozas Liaudanskis.

Bernardo Aleknavičiaus (ELTA) nuotraukos

LAUKŲ GRANITO JUVELYRAS

Rytoj sukanka 85 metai, kai gimė
kelmiškis liaudies skulptorius, rajono
garbės pilietis Juozas Liaudanskis.

Paprasta, geraširdiška, rami, daugeliui kelmiškių pažįstama šypsena. J. Liaudanskis, išėjęs į Kelmės rajoninių kultūros rūmų uždarymo kilmelį iš ką tik rūmuose atidarytos tradicinės Šiaulių zonos liaudies meno parodos, trumpam prisėdo ant baseinėlio krašto, savo skulptūrėlių fone, tarsi norėdamas trumpam atsikvėpti po nudirbtus darbus, nugalėto turiningo gyvenimo. Šios skulptūrėlės už pečių tarsi simbolizuoja visą jo numylėtą Kelmę, Kražantės ir Dubysos pakrantes, iš kurių jis savo skulptūroms rinko ne tik granitą, bet ir sėmėsi dvasios peno.

Šioje A. Bitvinsko nuotraukoje matome J. Liaudanskį prie savo skulptūrų kūrybinio darbo atokvėpiu, 1985-ųjų birželį. Tokia jau ikimo ironija: kai pasiruošėme žinomą liaudies meistrą pasveikinti per laikraštį 85-ojo gimtadienio proga, staiga nustojo plakusi jo širdis. Iki 85-rių metų jam pritrūko trijų dienų, todėl ketvirtajame šio laikraščio puslapyje jau skelbiame nekrologą.

JUOZAS LIAUDANSKIS

Sių metų sausio 24 dieną, baigdamas 85-uosius metus, Kelmėje mirė plačiai žinomas liaudies skulptorius, rajono garbės pilietis Juozas Liaudanskis.

Jis gimė 1904 metų sausio 27 dieną Jukniškės kaime, netoli Kelmės, bežemių valstiečių šeimoje. Iš tėvo išmokęs akmen-tašio amato, juo vertėsi visą gyvenimą: ir namuose, ir keliaudamas per žmones, daugiau kaip 50 metų kalė paminklus, jau pensijinio amžiaus sulaukęs, septynerius metus dirbo buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate. Savitas, įvairių profesionaliojo meno krypčių nepalietas jo kūrybos stilius išgarsino kelmiskį toli už respublikos ribų: J. Liaudansko darbai buvo eksponuoti liaudies meno parodose Maskvoje, Čekoslovakijoje, VDR, Lenkijoje, Vengrijoje, dalį jų yra įsigijęs mūsų Respublikos dailės muziejus. Skulptorius buvo ypač nuoširdus gimtojo rajono patriotas, todėl neveltui ir Kelmę, ir jos apylinkes jis papuošė monumentaliosiomis dekoratyvinėmis bei memorialinėmis skulptūromis. Kelmę puošia jo „Skalbėja“, „Knygnešiai“, „Saviveiklininkai“, paminklinis akmuo Tarybinės Armijos kariams ir atskirai — keturiems tankistams — didvyriams su lietuvaitė. Pagaliau praėjusią vasarą prie senojo maldūno „atsistojo ant kojų“ granitas, kuriame įamžintas Kelmėje gimęs proletarinis rašytojas Br. Laucevičius-Vargšas, o Kelmės — Tytuvėnų pakelėje rymo paminklas komjaunuolei J. Sveikauskaitėi. Daug įvairiausių J. Liaudansko skulptūrėlių, „šakoto“ akmens kryžių rasime beveik visose rajono kapinėse. Tai buvo vienas populiariausių ir žymiausių lietuvių liaudies akmens skulptūros kūrėjų, kuris nuoširdžiai žavėjosi pilko granito stiprybe, mokėjo jame išvelgti grožį ir nemirtingumą.

J. Liaudanskis buvo apdovanotas jubiliejiniu medaliu „Už šaunų darbą“, „Darbo veterano medaliu“. Visus, kas jį pažino ir su juo artimiau bendravo, maloniai stebino jo kuklumas, paprastumas, jautrumas, gilus gimtojo krašto pažinimas, įgimtas gražiausių mūsų liaudies tradicijų suvokimas ir nuoširdus siekimas jas įamžinti akmeny. Sviesus jo atminimas ilgam išliks visų, jį pažinojusių širdyse.

Lietuvos KP Kelmės rajono
komitetas

Kelmės rajono LDT
vykdomasis komitetas

BIBLIOGRAFIJA APIE JUOŽĄ LIAUDANSKĄ

1. Liaudanskas Juozas.–TIE.T.2.–V.,1966.–P.335.
2. Liaudanskas Juozas.–TIE.T.2 V., 1986.– P. 523: iliustr.
3. J. Liaudanskui – rajono garbės piliečio vardas // Kom. žodis. – 1984. Saus.26.
4. Apie liaudies meistrą J. Liaudanską // Kom. žodis.–1967.– Kovo 21: nuotr.
5. Atidengta J. Liaudansko skulptūra // Kom. žodis.–1970.– Kovo 10.
6. Atsiskaito liaudies menininkai//Tiesa.–1984.–Kovo 25.
7. Belevičius A. Ar kelias teisingas? // Lit. ir menas. 1974.–Rugpj.17
8. Belevičius A. Skulptorių darbymečio dienos // Lit. ir menas.–1971. Kovo 20.
9. Blėda S. Dienos aidai // Tiesa.–1972.–Rugpj.13.
10. Blėda S. Prakalbintas akmuo // Buitis.– 1971. Nr.8.–P.7–10; iliustr.
11. Griškevičius G. „Ar girdi? Čiulba paukščiai...“// Raud. vėliava.–1983.–Vas.17.
12. Griškevičius G. Broliai // Valst. laikrašt.–1976.–Spalio 21 d.
13. Griškevičius G. Gyvena Kelmėje akmenkalys... // Gimt. karštas.–1983.– Liepos 28.–P.4: iliustr.
14. Griškevičius G. „Jei esi, vaiki, dirbk!“// Taryb. Klaipėda.–1986.– Geguž.26
15. Griškevičius G. Netyla kaltai // Kom. žodis.–1979.–Sausis.–saus.27: nuotr.
16. Griškevičius G. Pagarba ir gėlės auksarankiams // Kom. žodis.–1984.– Vas.25: iliustr.
17. Griškevičius G. Rikiuoja Liaudanskas paminklus // Komj. tiesa.–1979.– Spalio 13.
18. Griškevičius G. Senasis meistras randa pasekėjų // Kom. žodis.1976.– Rugpj.7.
19. Griškevičius G. „va čia tai mano akmuo!“ // Kult. barai.–1986.–Nr.2. P.49–53: iliustr.
20. Klimašauskas B. Granitas virsta paminklu // Kom. Žodis.– 1988. Birž.4.
21. Knyga apie liaudies meistrus // Kom. žodis.–1971.–Saus.16.
22. Kuraitis L. Pasirūpinkime Kurtuvėnų išmūšėmėms // Švyturys.–1973.–Nr.4.
23. Liaudies talentai.–V., 1970.– 47 teksto p.: 18 iliustr. lap.
24. Liubišinskas K. Apie J. Liaudanską: A. Aleksejevo dokumentinis filmas// Kom. žodis.–1981.– Liepos 18.
25. Marcinkas F. Laureatų darbų apžiūra // Tiesa.–1983.–Liepos 16.
26. Marcinkas F. Liaudies meno draugija.–V., 1986.– P.136
27. Matakūnaitė A. Apie kalėjų seminara, kuriame J. Liaudanskas iškalė dvi skulptūras // Lit. ir menas. – 1981.– lapkr.14.
28. Paulauskas H. Menininkas ir draugas // Kom. žodis.–1982.–Kovo 11: nuotr.
29. Premijos už kūrinčius meno saviveiklai // Lit. ir menas.–1979. Saus.6.
30. Rimkus V. Liaudies meistrai tašo akmenį // Kom. žodis.–1981. Spalio 29.
31. Rukas A. Gyvi akmenys // Kom. žodis.–1970.–Kovo 21.
32. Stravinskienė A. Akmeninė giesmė // Kult. barai.–1967.–Nr. 8.–P.51–54:iliustr.
33. Širmulis A. Jo rankose prabyla laukų granitas // Kom. žodis.1984.–Saus.24: iliustr.
34. Širmulis A. Juozas Liaudanskas. – Kn.: Tragedija šiuolaikinėje lietuvių liaudies dailėje.– K., 1982.–P.45–49: iliustr.
35. Te visad šviečia saulė!: J. Liaudansko skulptūros nuotrauka // Taryb. Moteris.1974.–Nr. 3.
36. Tutkus A. J. Liaudanskas kuria „Džiaugsmą“// Kom. žodis.–1979.– Birž.26.
37. Tutkus A. Liaudansko skulptūra. // Kom. žodis.–1983.– Rugpj. 27.

38. Urbonavičius V.: J. Liaudansko ir jo skulptūrų nuotraukos // Kom. žodis. 1983–Spalio 22: iliustr.
39. Vaicekuskas J. Prakalbintas akmuo // Moksleivis.–1969.– Nr. 11– P.15–17
40. Vaitiekus S. Kelmiškis žinimas Maskvoje // Kom. žodis. – 1974.–Spalio 10.
41. Žiauberis E. Akmens daina // Tiesa.–1979.– Vas.28.
42. Žiauberis E. Kai akmuo prabyla // Tiesa.–1984.–Saus.25: iliustr.

-
1. Liaudnaskas J. Įamžinsiu paminkluose // Tiesa. 1974.–Gruodž. 29.
 2. Liaudnaskas J. Saugokime akmenis. – Kom. žodis.–1983.– Kovo 10.

TURINYS

Griškevičius G. Popietė su J. Liaudansku.....	3
Autobiografija.....	4
Nuotraukos ir prisiminimai	6
Iškarpos:	
1. Jo rankose prabyla laukų granitas	26
2. Klimašauskas B. Granitas virsta paminklu	28
3. Paminklo B. Laucevičiui pastatymas	27
4. Prie rašytojo B. Laucevičiaus – Vargšo paminklo Kelmėje.....	30
5. Kelmėje, prie Kražantės	31
6. Laukų granito juvelyras	32
7. Nekrologas	33
Bibliografija apie J. Liaudanską	34
Turinys.....	36

Paruošė vyr. bibliografė I. Stankienė
 Atsiminimus surinko G. Griškevičius
 Nuotraukos A. Bitvinsko
 Apipavidalino B. Andruškevičiūtė